Univerzita učitelům základních škol.

V rámci projektu Phare 2003 v oblasti rozvoje lidských zdrojů „Systém dalšího vzdělávání učitelů základních škol v oblasti sociální práce“ garantovaném prof. Mechlovou, organizačně zajišťovaném střediskem CIT Ostravské univerzity, proběhla v období srpen – listopad 2005 praktická část výcviku a výuky 175 učitelů základních škol MS kraje. Cílem bylo předání zkušeností z řešení zátěžových situací ve školním prostředí a sebepoznání. Důraz byl kladen na eliminaci agrese a rezignace vyučujících.

Intenzivní výcvik probíhal ve skupinách o 20 až 25 členech, týden v prostředí horské chaty, bez výraznější možnosti účastníků ventilovat kladený tlak „pobytem v civilizaci“. Výsledkem byla profilace vztahů, chování a jednání účastníků, která se výrazně přibližuje podmínkám prožívaných žáky základních škol. Přesný řád nastolený v úvodu vyvracel původní domněnky o rekreaci, výuka sice s přestávkami, ale v době od 9 do 22 hodin denně plně nahrazovala pozici žáků, pro které je škola „nutným zlem“. Témata a formy práce odpovídaly možnostem dnešní základní školy a tak mohli učitelé sami na sobě prožívat rozdíly komfortu a diskomfortu žáků při různých metodách a formách výuky. V závěrečné evaluaci výcviku se tak jednoznačně potvrzoval smysl uvolňovacích cvičení, vedení výuky spíše dialogem, jasná koncepčnost učitelova výkladu, skladba hodiny, stejně jako prostor k seberealizaci žáka již během vyučování.

Dalším profitem účastníka – učitele, byl kontakt s projevy osobního vzdoru, agrese, pochopení těchto pohnutek u žáků, seznámení se s možnými formami řešení. Díky velké otevřenosti a důvěře učitelů v některých skupinách bylo možné hledat formy řešení aktuálních problémů konkrétních žákovských tříd, kdy se u žáků vyskytovala tendence k pití alkoholu, konzumace drog, agrese, apatie a také šikany. Učitelé dokázali hovořit o své bezradnosti, dojmu slabé opory ze strany poradenských a jiných odborných pracovišť. Zároveň bylo možné sledovat jejich rozhořčení nad sníženou motivací kolegů a kolegyň dále se vzdělávat a dokonce ze svých prostředků si vzdělávání hradit. Když byli upozorněni na závěry rozsáhlého průzkumu, který sděluje, že po roce 1989 nestoupla agrese žáků, došlo pouze ke změnám forem projevu a „chyba“ je tedy na straně učitelů, v jejich pomalé adaptaci na současné podmínky, dokázali ze své praxe nacházet četné důkazy, které závěry výzkumu potvrzují.

Pokud vyjdeme z konkrétních údajů zaznamenaných v anonymních evaluacích účastníků výcviku, pak již praktická část rozsáhlého projektu přinesla učitelům inspiraci, poznatky a prožitky, které oni sami považují za velmi nosné. Proto chci poděkovat všem v projektu zainteresovaným lidem za jejich přístup, organizaci a realizaci. Také chci poděkovat zúčastněným učitelům za jejich otevřenost a podněty, které si zaslouží další zpracování.

Za tým realizující praktickou část projektu

PhDr. Jan Svoboda, garant praktické části,
lektor pověřený sestavením výcvikového programu